

Bohusz-Sięstrzeńcewicz

malarstwo/painting

BOSZ
art

Stanisław Bohusz-Sięstrzeńcewicz
1910–1920

Bohusz-Siestrzeńcewicz

malarstwo/painting

BOSZ
art

BOSZ®

Wydawnictwo BOSZ
Szymanik i wspólnicy sp. jawna
38-722 Olszanica

ul. Przemysłowa 14
38-600 Lesko
tel. +48 13 469 90 00
fax +48 13 469 61 88
e-mail: biuro@bosz.com.pl
www.bosz.com.pl

Wydawca

Biuro

Published by

Office

Gwarno, tłoczno, kurz. Wąsaty wieśniak z batem, grupka mężczyzn z brodatym Żydem i chłopczykiem przysłuchuje się tyradzie jednego z nich, krowy z wygiętymi długimi rogami, psiak trzepiący pchły wśród jarmarcznego tumultu, drabiniaste wozy z kopą siana, ordynus przyglądający się chłopom targującym konia. Rozdziawione usta, niezgrabny niedorostek trzymający konia, pocieszne indywiduum w spodniach w paski, Żyd z głową na cienkiej, długiej szyi, ściskający w dłoni parasol.

Cienka kreska tuszu, która odmalowuje barwny, swojski i jedyny w swoim rodzaju podwileński świat. Świetna charakterystyka postaci i notowanych scen, ostre spojrzenie, z impetem prowadzone po arkuszu piórko i ciepłe uczucia do tego niepowtarzalnego skraju Polski – „matecznika polskości”.

Stanisław Bohusz-Siestrzeńcewicz, najbardziej wileński spośród artystów Wilna, urodził się 11 (26) listopada 1869 roku w podmiejskim majątku Niemenczynek, w rodzinie dumnej ze swoich szlacheckich tradycji. Miastem jego dzieciństwa i wczesnej młodości było Wilno, do którego zawsze wracał. Nad Wilią ukończył Państwowe Gimnazjum Filologiczne, ucząc się jednocześnie w Szkole Rysunkowej Iwana Trutniewa, która przygotowywała do studiów w Akademii Sztuk Pięknych w Petersburgu. Tam w 1887 roku podjął studia na wydziale malarstwa batalistycznego. Podporządkowany sztywnym regułom tryb nauki przynosił efekty, skoro młody Bohusz-Siestrzeńcewicz otrzymywał nagrody i wyróżnienia. W 1894 roku opuścił miasto nad Newą. Na krótko wyjechał do Paryża, w którym uczył się w 1894 roku

It is loud, crowded and dusty. A mouse-tailed villager with a whip, a group of men with a bearded Jew and a little boy listen to one of them ranting; cows with long curved horns, a puppy scratching itself to get rid of fleas among the market uproar; a loaded hay wagon; a ribald watching peasants haggling over a horse. Open mouth, a clumsy teenager reining a horse; a funny individual wearing striped pants; a Jew with his head on a long thin neck clutching an umbrella.

A thin ink line that depicts the vibrant, familiar, one-of-a-kind world of the Vilnius neighbourhood. An apt portrayal of the figures and the observed scenes, a keen eye, a pen guided boldly on the sheet, and fond, very fond feelings for the unique edge of Poland – the “bastion of Polishness”.

Stanisław Bohusz-Siestrzeńcewicz, the epitome of Vilnius artists, was born on 11 (26) November 1869 in the Nemenčinė suburban estate to a family proud of its noble traditions. The city of his childhood and adolescence was Vilnius, which he often revisited. By the River Neris, he graduated from the State Philology Gymnasium, simultaneously attending Ivan Trutnev's Art School, which prepared him for the Imperial Academy of Arts in Saint Petersburg, where he started a military art course in 1887. Subject to strict rules, his education soon bore fruit, and young Bohusz-Siestrzeńcewicz received awards and distinctions. In 1894, he left the city on the Neva. For some time, he

w Académie Julian i dokąd ponownie pojechał w latach 1898–1899, podejmując krótkotrwałą współpracę z prestiżowym Salonem Sztuki Goupila. Na dłużej związał się z Monachium, które odwiedzał już wcześniej, a które w latach 80. i 90. XIX wieku przeżywało apogeum sławy jako jeden z najważniejszych ośrodków sztuki w Europie. Nie podjął jednak nauki w tamtejszej Akademii Sztuk Pięknych, która przyciągała adeptów malarstwa niemal z całej Europy i spoza Starego Kontynentu. Związał się z polską kolonią artystyczną. Ton środowisku monachijskiemu nadawali wówczas osiedleni w stolicy Bawarii Józef Brandt, Alfred Wierusz-Kowalski czy Władysław Czachórski. Stanisław Bohusz-Siestrzeńcewicz przez pięć lat (1895–1900) malował pod okiem Józefa Brandta, który stał się jego mistrzem. Wpływ na młodego malarza wywarła także, skupiona na rodzimych tematach i motywach, twórczość innych polskich monachijczyków. W Monachium poznał na licznych międzynarodowych wystawach współczesne malarstwo europejskie, rzadko jednak brał udział w ekspozycjach. Impresjonizm, monachij-ska secesja, symbolizm zapadły w pamięci artysty i odezwały się po jakimś czasie w jego jakże różnorodnej twórczości.

W Monachium Stanisław Bohusz-Siestrzeńcewicz ożenił się w 1899 roku z Krystyną, córką Brandta, który – jak plotka nosiła – po roku rozwiódł młode małżeństwo. Młody malarz powrócił w 1900 roku do kraju i szukał dla siebie miejsca, krążąc między Warszawą a ukochanym Wilnem. W stolicy udzielał

stayed in Paris, where he studied at the Académie Julian in 1894 and returned in 1898–1899 to work with the prestigious Goupil Art Gallery for a short while. He lingered in Munich, which he had already known – a city at the peak of its popularity in the 1880s and 90s as one of the key art centres in Europe. But he did not enrol at the local Academy of Fine Arts, which attracted painters-to-be from almost all over Europe and other continents. He got involved with a Polish art colony. Munich society was greatly influenced at that time by Józef Brandt, Alfred Wierusz-Kowalski and Władysław Czachórski, all settled in the capital city of Bavaria. For five years (1895–1900), Stanisław Bohusz-Siestrzeńcewicz painted under the watchful eye of Józef Brandt, who became his master. The young painter was also influenced by the works of other Poles in Munich focusing on their native topics and motifs. In Munich, at a number of international exhibitions, he discovered contemporary European paintings, but he rarely took part in any of them. Impressionism, the Munich art nouveau and symbolism made a lasting impact on the artist and later reverberated throughout his versatile career.

In 1899 in Munich, Stanisław Bohusz-Siestrzeńcewicz married Krystyna, the daughter of Brandt, who – rumour has it – divorced the newly-weds a year later. In 1900, the young painter returned to Poland, going back and forth between Warsaw and Vilnius in search of his own place.

lekcji rysunku, robił projekty dekoracji ściennych. W mieście nad Wilią zaangażował się w życie artystyczne. Objężdżał także kresowe majątki. Bywał między innymi u Tyszkiewiczów, Skirmunttów, Lubienieckich, bardziej jednak jako gość niż wędrowny portrecista. Odnowił kontakty z liczny rodzeństwem, a z bratem Stefanem, architektem, podjął współpracę. Liczne prace i pasje coraz mocniej wiązały go z Wilnem. Do grona bliskich znajomych artysty należeli: Ferdynand Ruszczyc, z którym współpracował przy organizacji „Bazarów” (corocznych charytatywnych targów), i Władysław Renard Czarnocki, aktor. Przyjaźnił się z Janem Bułhakiem i Juliuszem Kłosem. Razem z Michałem Minkiewiczem, lekarzem, stworzył efemeryczny kabaret „Ach”. Efemeryczny, gdyż przygotowane przedstawienie pokazywano tylko raz w roku, w karnawale. Skeeze, kuplety, piosenki pisał Michał Minkiewicz, a Stanisław Bohusz-Siestrzeńcewicz zajmował się scenografią, projektował kostiumy, wykonywał rysunki do programu przedstawienia. Aktorami byli przedstawiciele elit towarzyskich i arystokracji. Pierwszy spektakl odbył się w 1908 roku, ostatni w 1914 roku. Próby reaktywowania kabaretu w wojennych latach niemieckiej okupacji zakończyły się niepowodzeniem. Okres pierwszej wojny światowej Stanisław Bohusz-Siestrzeńcewicz spędził w Wilnie, poświęcając się zajęciom użytkowym, np. rysował karykatury, które służyły za wzór drewnianych lalek, i przygotowywał prelekcje na temat sztuki Jana Matejki, Józefa Chełmońskiego albo swojego

In the capital city, he taught drawing and designed wall decorations. In the city on the Neris, he was active in artistic circles. He also visited Borderland estates. He was hosted by the families of Tyszkiewicz, Skirmuntt, Lubieniecki, more as a guest than an itinerant portraitist. He reunited with his numerous siblings and collaborated with his brother Stefan, an architect. His many jobs and passions tied him more and more to Vilnius. He was familiar with such artists as: Ferdynand Ruszczyc, with whom he co-organised “Bazaars” (annual charity fairs), and Władysław Renard Czarnocki, an actor. He was friends with Jan Bułhak and Juliusz Kłos. Together with Michał Minkiewicz, a doctor, he established the ephemeral comedy group “Ach”. It was ephemeral, as the show was staged only once a year, during the carnival. The skits and comedy songs were written by Michał Minkiewicz, whereas Stanisław Bohusz-Siestrzeńcewicz took care of the stage set, costume designs and drawings for the show programme. The actors were members of social elites and aristocrats. The first performance was staged in 1908 and the last in 1914. Attempts at reactivating the group during the German military occupation failed. During World War I, Stanisław Bohusz-Siestrzeńcewicz stayed in Vilnius, committed to useful tasks, such as drawing caricatures – models for wooden dolls, and preparing lectures on the art of Jan Matejko, Józef Chełmoński and his home town – *Wilno*

Na targu
1896
olej na płótnie
34 × 54 cm

At the Market
1896
oil on canvas
34 × 54 cm

Zaulek wileński. Mijające się wozy

1897

olej na płótnie

61,5 × 46,9 cm

Vilnius Alley. Carts Passing

1897

oil on canvas

61.5 × 46.9 cm

*Epizod z wojny
francusko-pruskiej
przed 1900
tuszu, akwarela na kartonie
23 × 21,5 cm*

*Episode from
the Franco-Prussian War
before 1900
ink, watercolour on paperboard
23 × 21.5 cm*

Wrony przed saniami
około 1900
olej na płótnie
110 × 146 cm

Crows and a Sleigh
around 1900
oil on canvas
110 × 146 cm

Siedząca kobieta

1914–1918
olej na płótnie
89 × 59 cm

Sitting Woman

1914–1918
oil on canvas
89 × 59 cm

Portret kobiety z pucharkiem

1915
olej na płótnie
73,5 × 70,5 cm

Portrait of a Woman with a Chalice

1915
oil on canvas
73.5 × 70.5 cm

Targ na kresach

1900

olej na płótnie

75,5 × 126 cm

Borderland Market

1900

oil on canvas

75,5 × 126 cm

Praczkini nad brzegiem rzeki

po 1920
olej na płótnie
61,5 × 72 cm

Washerwomen by the River

after 1920
oil on canvas
61.5 × 72 cm

Stanisław Bohusz-Sięstrzeńcewicz (1869–1927) – polski malarz, rysownik, ilustrator książek i czasopism. Absolwent malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Petersburgu oraz paryskiej prywatnej szkoły malarskiej Académie Julian. W Monachium kształcił się pod kierunkiem Józefa Brandta. Krótko związany był z Uniwersyte-tem im. Stefana Batorego w Wilnie, na którym prowadził pracownię aktu. Specjalizował się w malarstwie rodzajowym (szczególnie okręgu wileńskiego). W swoich pracach uwieczniał targi konne, jarmarki oraz małomiasteczkowe życie kresowych miejscowości. Malował również sceny polowań i obrazy inspirowane kulturą Dalekiego Wschodu. Obrazy wystawiał m.in. w Towarzystwie Zachęty Sztuk Pięknych, w warszawskim Salonie Krywulta, a także w Wilnie.

Stanisław Bohusz-Sięstrzeńcewicz (1869–1927) – Polish painter, draughtsman, book and magazine illustrator. Graduate of the Imperial Academy of Arts in Saint Petersburg and the private painting school Académie Julian in Paris. In Munich, student of Józef Brandt. Briefly involved with the Stefan Batory University in Vilnius, where he ran the nude art studio. Specialist in genre painting (in particular of the Vilnius region). In his works, he presented horse markets, fairs, and smalltown life in the borderland. He also painted hunting scenes and images inspired by the culture of the Far East. He exhibited his paintings e.g. at the Society for the Encouragement of Fine Arts, in Krywult's Salon in Warsaw, as well as in Vilnius.